

COĞRAFYA EĞİTİMİ DERNEĞİ

DERNEK KÜTÜK NUMARASI: 35-071-165

13/11/2019

SAYI: 2019/12

KONU: Önlisans ve Lisans Diploma Programlarının Yeniden İsimlendirilmesi ve Sınıflandırılması Hakkında.

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞINA,

Yükseköğretim Kurulu (YÖK), bazı programların aynı içeriğe, ancak farklı isimlere sahip olduğunu tespit ederek bu durumun karmaşa yarattığını ve mezunlar açısından da mağduriyetler doğurduğunu belirterek bu durumu aşmak adına yükseköğretim sistemimizdeki önlisans ve lisans programlarını yeniden isimlendirme ve sınıflandırmaya çalışmalarına bir yıl önce başladığını duyurmuştur. Bu kapsamda “UNESCO Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması” da dikkate alınarak yapılan çalışma sonucunda isim değişiklikleri önerileri “Askıya Çıkarma” uygulaması ile ilan edilmiştir. İsim değişikliği önerisi sunulan programlardan biri de **Coğrafya** lisans diploma programıdır. Coğrafya lisans programı isminin “Beşeri ve Ekonomik Coğrafya” olarak değiştirilmesi önerisine ilişkin görüş ve önerilerimiz aşağıda sıralanmıştır.

1. **Coğrafya bilimi**, çok çeşitli tanım ve yaklaşımlar dikkate alınarak, **yeryüzünün farklı bölgelerindeki yer şekillerinin, iklimin, suların, canlıların, doğal kaynakların, nüfusun ve üretimin alansal ve zamansal durumu ve değişimleri ile yeryüzünün bu farklı özellikteki bölgelerini, insanların ve toplumların yaşam alanı olarak inceleyen ve açıklayan bilim** olarak tanımlanabilir (Türkeş, 2015, 2018). Bu bilimin Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde eğitimi, Osmanlı İmparatorluğu’nun son döneminde, 1915 yılında, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’ne bağlı olarak *Coğrafya Enstitüsü*’nün kurulması ile başlamıştır. Bunu, 1935 yılında Ankara Üniversitesi *Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi*’nin açılışı izlemiştir. Farklı ülkelerdeki örneklerinde de görülebileceği üzere bu bilimin ve eğitim programlarının isimlendirmesi ülkemizdeki yapıyla aynı şekilde köklü bir tarihçeye dayanmakla birlikte **coğrafya** başlığı altında gerçekleştirilmektedir.
2. Her şeyden önce program isim değişikliklerinin en önemli gerekçelerinden biri olarak isim karmaşıklığı olduğu ifade edilmektedir. Askıya çıkarılmış olan programlar incelendiğinde birçok program için geçerli olabilecek olan bu gerekçenin coğrafya programı için geçerli olmayacağı görülecektir. Zira coğrafya program adının ve program içeriğinin iç içe girdiği başka bir program örneği bulunmamaktadır. Bu durumda coğrafya program isminin değiştirilme önerisinin gerekçesini anlamak mümkün değildir.

COĞRAFYA EĞİTİMİ DERNEĞİ

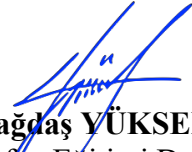
3. Programların sınıflandırılması ve isim değişikliklerinde “UNESCO Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması”nın dikkate alındığı ifade edilmektedir. Ancak burada ciddi bir hata yapılarak ISCED-F sınıflandırmasında “*Fiziki Coğrafya*” Fen Bilimleri çatısı altında yer almış olsa da YÖK çalışma grupları tarafından önerilen sınıflandırmada “*Fiziki Coğrafya*” herhangi başka bir sınıflandırmada dahi yer almamıştır. Bu da aslında yapılan sınıflandırmada uluslararası standartlara da uyulmadığını, dikkatsiz bir tarama yapıldığını göstermektedir. Ayrıca UNESCO tarafından yapılan bu sınıflamanın doğru bir sınıflandırma olduğu anlamına da gelmemelidir. Bu durum önerilen program isminin (006.0314.002 Beşeri ve Ekonomik Coğrafya) alana uzak kişiler tarafından, özensiz bir şekilde tavsiye edildiğini net olarak sunmaktadır.
4. Ülkemizde Coğrafya bölümleri bünyesinde toplam beş ana bilim dalı (ABD) bulunmaktadır. Bunlar Fiziki Coğrafya, Beşeri Coğrafya, Bölgesel Coğrafya, Türkiye Coğrafyası ve Coğrafi Bilgi Sistemleri ana bilim dallarıdır. Buradan yola çıkarak “Beşeri ve Ekonomik Coğrafya” olarak ifade edilen ve önerilen çalışma alanı zaten Beşeri Coğrafya ABD içerisinde yer almaktadır. Coğrafyaya ait bir ana bilim dalı isminin tüm lisans diploma programını kapsayacak şekilde önerilmesi elbette kabul edilemez. Coğrafya fizikî, beşerî ve ekonomik olayların oluşumlarını birlikte araştıran, birbirleriyle etkileşimlerini, yatay ve dikey dağılımlarını, kendine özgü metotlarla ortaya koyan disiplinler arası bir bilimdir. Coğrafya biliminin yapısında yer alan bütünselliğin bozulmasına ilişkin öneriler coğrafi bakış açısının zedelenmesine hatta yok oluşuna zemin hazırlar nitelikte olacaktır.
5. Yapılan sınıflamanın bir tutarsızlığı ise Coğrafya ve Coğrafya Öğretmenliği programlarında görülmekte. “Coğrafya” programı 006.0314.002 kodu ile “Beşeri ve Ekonomik Coğrafya” şeklinde değiştirilirken, “*Coğrafya Öğretmenliği*” programı 006.0114.014 kodu ile “Coğrafya Öğretmenliği” haliyle korunmaktadır. Bu durum üniversitelerde her iki program arasında ders içerikleri ve kadro unvanları noktasında da ciddi sıkıntılar yaratacaktır.
6. Türk eğitim sisteminin yükseköğretim (ISCED-5, ISCED-6, ISCED-7) aşamasında ortaya konulan bu isim değişikliği önerisi ilk olarak üst ortaöğretim (ISCED-3) aşaması ile koordinasyon sorunları yaşanmasına neden olacaktır. Uzun vadede yükseköğretim aşamasında “Beşerî ve Ekonomik Coğrafya” lisans programı mezunlarının üst ortaöğretim aşamasında “Coğrafya” öğretim program içeriklerini hayata geçirmesi ihtiyacı doğacaktır. Bu durum üst ortaöğretim aşamasında coğrafya dersi hedef ve kazanımları ile birlikte bu aşamadaki öğrencilerde geliştirilmesi arzulanan becerilerin ortaya çıkartılması sürecinde onarılması çok güç sorunlar yaratacak ve coğrafya eğitimi k12 düzeyinde ciddi yaralar alacaktır.

COĞRAFYA EĞİTİMİ DERNEĞİ

Yukarıda gerekçeleriyle açıklandığı üzere yapılması önerilen coğrafya program isim değişikliği Türkiye’de her kademede coğrafya eğitiminde telafisi mümkün olmayan sorunları beraberinde getirecektir. Disiplinler arası güçlü bağlantılarıyla modern eğitim dünyasında artık geoscience (ki yer ve insan olmak üzere iki bileşene sahiptir) kimliği ile yer alan coğrafya bilimi fizikî coğrafya dalı olmadan düşünülemez. Yapılması önerilen bu isim değişikliğinin YÖK çalışma komisyonları tarafından tekrar gözden geçirilerek, ivedilikle bu hatalı önerinin göz ardı edilerek **Coğrafya** lisans program adının olduğu gibi korunması gerektiği inancını taşımaktayız.

Bilgilerinize sunarız.

Çağdaş YÜKSEL
Coğrafya Eğitimi Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı